

■ GLOSSA

Ina festina rumantscha en chasa federala – cun in pitschen sbaglin da bellezza

DA CLAUDIA CADRUVI / ANR

Buna luna, petta cun paira, schuppa da giutta ed andutgels. Gliez hai dà la mesemna saira en chasa federala. Da la partida al buffet èn stads var trenta ambassadurs rumantschs ed in tschuat politichers che fan part da la gruppa parlamentara rumantscha.

En il center stattan las medias stampadas rumantschas», scriva l'organisatura, la Lia Rumantscha, en ses invit. Curt suenter che las tractativas en las duas chombras èn terminadas arriva la glied. Las spezialitads grischunas al buffet dostan la said, las quaidas u las fomunas dals parlamentararis che han tadlà quel di debattas da passa nov uras: davart il secret bancar, davart la lescha aviatica u davart il cudesch da commerzi.

Ils politichers fan fattschas cuntentas. Betg mo perquai ch'ils andutgels e la pulpa ch'els ziplan giu da las plattas gustan oraifer. Na, la sairada rumantscha regorda els a dis da fina bell'aura en il Grischun: Ina cussegliera raquinta tut inchantada da sias vacanzas a Sedrun, in cusseglier ha bunas regurdientschas al servetsch militar en la Cadi ed enumerescha mintga fracziun da Sumvitg – inclus Laus. Ina politichera ha perfin dà scola da skis en l'Engiadina ed in'otra è stada sco pastura sin in'alp en il Surmir.

Prominenza da num e pum

Schizunt ils dus pli auts parlamentararis han pedita da vegnir: *Jürg Stahl* (pps/ZH) ed *Ivo Bischofberger* (pcd/AI) survegnan mintgin ina gronda clav rumantscha. Sco presidents da las duas chombras duain els esser pertscharts da la pli pitschna lingua naziunala.

Il president da la gruppa rumantscha *Martin Candinas* fa curtas cun tegnair ses pled, bainsavend che ses collegas han gia dudi avunda retorica l'entir di: La finamira da la sairada saja ch'ils ambassadurs rumantschs vegnian en contact cun ils parlamentararis. Uschia possian ins stgaffir bunas cundiziuns per promover lingua, cultura e medias. In bun exempel da pro-

moziun saja l'Agentura da novitads rumantscha (anr) ch'ins haja stgaffi avant ventg onns per sustegnair las gasettas. Ils Rumantschs n'avessan nagina gassetta sche la confederaziun ed il chantun na sustegnessan betg l'anr, ha Candinas ditg. La Quotidiana, «La Posta Ladina» u la «Pagina da Surmeir» possian subsister mo grazia a quest sustegn.

Cun in pau luschezza cmenziuna Candinas che la gruppa rumantscha dumbra prest 90 parlamentararis. Betg tut quels vegnan a far festa, ma preschents èn sco adina ils set parlamentararis grischuns e per exempel era *Susanne Leutenegger Oberholzer* (ps/BL) ch'è creschida si a Cuira e *Roberto Zanetti* (ps/SO) che fiss gea atgnamain in stget Puschlavin.

Ambassadurs schenads u inschignus

Sco organisatura dastga la LR envidar 30 persunas a la festina. En sia comunicaziun discurra la LR dad «ambassadurs rumantschs». Sch'ins less s'exprimer in pau pli niv e criv schessan ins mettain ch'i sa tractia da lobists. Els profiteschan da vegnir en discurs a moda lucca cun parlamentararis. Forsa – pli tard sch'ins ha ina giada in giavisch politic – vala in tal contact infurmal dapli che tschient buns arguments.

Gia dapi l'emprima sairada surlascha la LR adina in contingent da radund diesch «ambassadurs» al Radio ed a la Televisiun Rumantscha (RTR) che trametta sia meglra glied en chasa federala. Stersas è puspè stada preschenta la directura *Ladina Heimgartner* cun sia giunta ed era l'anteriuur directur *Mariano Tschuor* e la simpatica moderatura *Victoria Haas*. Els chapeschan co far lobing. Cun ina lingieradad, levezza ed eloquenza admirabla biterlan els cun politichers, prominents ed impurtants exponents da l'administraziun. I va la finala perbler. RTR survegn mintg'onn radund 20 miliuns francs. Quests danners less ins obtegnair er en l'avegnir per ch'ins possia vinavant producir in bun program cun ils passa tschient collavuratur.

In pau main inschignus e versads èn ils numerus collavuratur e las collavuraturas da tuttas partiziuns da la LR. En lur rolla sco ambassadurs na sa sentan els betg uschè bain. Plirs d'els èn memia schenads da pledentar in politicher e sa nuspeschan da far viva cun ils prominents. Els u ellas stattan pli gugent da per sai ed observan la truscha ed ils politichers ch'ins vesa uschiglio mo en la televisiun.

Tut en tut sa splega la quarta sairada rumantscha en plaina harmonia senza dispitas malempernaivlas da partidas e senza rizrazs dischagreabels.

Il sbaglin da bellezza

Ma nua èn atgnamain «las medias stampadas rumantschas» che avessan tenor la comunicaziun da la LR da star en il center? Il schefredatur da La Quotidiana *Martin Cabalzar* n'è nagliur perpes. Era nagin editur da la «Südostschweiz» ch'edescha dapi ventg onns la suletta gassetta rumantscha dal di. I manca er in represchendant da la «Pagina da Surmeir». Na fissi betg stà inditgà d'envidar forsia *Peder Antona Baltermia* che bratga dapi decennis per questa gasettina. E «La Posta Ladina»? Ni in editur ni in redatur ni ina schurnalista da l'Engiadina fiss en vista? Nix.

Per cletg è almain il president da l'anr *Martin Gabriel* preschent. El tegna sco sulet ad aut la bandiera da las medias stampadas. *Pertoe* n'ha la LR betg er ambassadurs da las gasettas? Per ina tematica che duess para star en il center fissi bain stà da procurar ch'ils protagonists principals sajan da la partida. Ina solia persuna envidada è simplamain memia magher e schamperet.

Ma i dat gea en in onn anc ina giada ina sairada rumantscha. L'onn proxim festivescha La Quotidiana ses giubileum da 20 onns. Forsa fiss quai gea ina prima chaschun da guardar ch'ils exponents da la pressa survegnan almain ina solia giada er in bel contingent dad «ambassadurs» – sco ils represchendants da radio e televisiun han mintg'onn la quida d'avair.